

Geachte aanwezigen.

Vandaag zijn we hier bijeen om te luisteren en discussiëren over projecten die de interculturele kloof willen dichten. Welke projecten zijn succesvol? Welke minder? En waar zit het verschil? Een goede manier om deze studiedag in te leiden is eerst eens te kijken naar die interculturele kloof: hoe groot is die? En groeit ze toe of wordt ze wijder?

Dat is een makkelijke en voor de hand liggende vraag, maar – en dat is meestal het geval met dit soort vragen – het antwoord is dat allerminst. Als we kijken naar het beschikbare onderzoeksmateriaal voor Limburg zien we een diffuus beeld. Een grootscheepse enquête door de Universiteit Hasselt uit 2007 (in opdracht van het provinciebestuur), waarbij 500 personen van Turkse en Marokkaanse herkomst bevraagd werden in Genk en Houthalen, gaf positieve resultaten:

- Twee derde van de personen van Marokkaanse herkomst en de helft van de personen van Turkse herkomst hebben minstens evenveel contact met autochtonen als met mensen uit de eigen etnische gemeenschap.
- 80 procent van de Turkse allochtonen en 85 procent van de Marokkaanse allochtonen heeft één of meer Vlaamse vrienden of vriendinnen.
- Ruim 60 procent van de Marokkaanse allochtonen gebruikt meestal of altijd Nederlands in het dagelijks leven. Bij de Turken is dit bijna 40 procent.

Aan de andere kant bleek uit dezelfde enquête, dat met name de Turkse allochtonen, sterk georiënteerd bleven op de eigen media. En meer dan 90 procent van de allochtonen identificeerde zich heel sterk als Turk of Marokkaan. Maar dat sloot dan weer niet uit dat de helft zich ook sterk tot zeer sterk Limburger voelde. Minder positief was verder dat relatief veel allochtonen rapporteerden het voorafgaande jaar minstens één keer het gevoel had gediscrimineerd te zijn. Dat was het geval bij de helft van de personen van Marokkaanse herkomst en 36 procent van de personen van Turkse herkomst.

Behalve dit onderzoek door de universiteit Hasselt zijn er nog een reeks andere signalen. Limburgse opbouwwerkers vonden, in een kwalitatief onderzoek uit 2006, waarvoor ze gesprekken voerden met sleutelfiguren in een reeks achtergestelde wijken in Limburg, dat het samenleven tussen etnische groepen niet vanzelf tot stand komt. Explicietere uitspraken over segregatie staan in de omgevingsanalyse bij het Genkse diversiteitsplan 2009-2011. In die omgevingsanalyse drukt men de bezorgdheid uit over de groeiende segregatie in het onderwijs: buurtscholen in de impuls wijken hebben vooral kinderen uit allochtone en autochtone laagopgeleide gezinnen. De centrumscholen en scholen in meer residentiële wijken trekken vooral kinderen uit gezinnen met hoger opgeleide tweeverdieners. Ook in het vrijetijdsaanbod voor kinderen en jongeren zet zich deze tendens door: er is een kloof tussen het traditionele jeugdwerk, zoals de jeugdbewegingen, en het aanbod van het jeugdwelzijnswerk in de impuls wijken. Verder spreekt die omgevingsanalyse ook over - ik citeer -: “een tendens van segregatie langs etnische lijnen bij onder meer de Turkse gemeenschap die resulteert in een zich terugplooiën op zichzelf, het zich verlaten op eigen voorzieningen en netwerken en het ontbreken van overbruggende contacten en netwerken”. En even verder staat: “Kansen op en gelegenheden tot interculturele ontmoeting, zoals bijvoorbeeld op school, op grote

stadsevenementen, via het verenigingsleven, op de werkvloer... worden onvoldoende gevaloriseerd, overigens door 'wij' noch 'zij'."

Tot daar een overzicht van het beschikbare materiaal. En het levert inderdaad een diffuus beeld op. We kunnen er de volgende, voorzichtige, conclusie uit trekken. Het lijkt er op dat de interculturele kloof aan het toegroeien is. Maar dat gaat gepaard met wrijvingen en spanningen en het is geen eenduidig proces, er blijven zich situaties voordoen die de andere kant op wijzen. En dat allemaal trekt ook de perceptie, de wijze waarop die feiten ingeschat en geïnterpreteerd worden, die andere kant op.

Dit gebeurt niet alleen in Limburg. De Nederlandse hoogleraar migratie en integratie Han Entzinger trof dezelfde spanning en tegenspraak aan in zijn onderzoek bij en over Marokkanen in Rotterdam. Hij vond dat ze op bijna alle maatschappelijke terreinen voortgang boekten, maar de autochtone Rotterdammers dachten wel steeds negatiever over hen. Hij vatte het samen in de volgende boutade: er is een toename van de integratie, maar allochtonen zelf vallen uit de gratie.

Ik zei het in het begin: makkelijke vraag, ingewikkeld antwoord. Maar het betekent alleszins dat deze studiedag wel degelijk zin heeft. Ik twijfel dan ook niet aan het nut ervan, deze dag zal zeker een bijdrage leveren. Niet alleen aan het debat over de interculturele kloof, maar ook aan de praktijk om die kloof te dichten.

Ik wens u een leerrijke studiedag toe.